دلایل انتخاب دانشگاه‌های ایران به عنوان دانشگاه مقصد توسط دانشجویان بین‌الملل (مورد مطالعه: دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، ایران، شهید بهشتی)

کبری ناخدا[۱،۲]، محمدعلی حسینی[۳]، کامران محمدخانی[۴]، نادرقلی قورچیان[۴]

۱. دکترای تخصصی، مدیریت آموزش عالی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
۲. مرکز تحقیقات غدد درون‌ریز و متابولیسم، پژوهشکده علوم غدد درون‌ریز و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران.
۳. گروه مدیریت توانبخشی، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، تهران، ایران.
۴. گروه مدیریت آموزش عالی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

نویسنده مسئول: محمد علی حسینی، گروه مدیریت توانبخشی، دانشگاه علوم توانبخشی و سلامت اجتماعی، تهران، ایران.

ORCID:
0000-0001-7457-0602

Email:
mahmaimy2020@gmail.com

چکیده

مقدمه: جذب دانشجوی خارجی به عنوان عنصر حیاتی در دانشگاه‌های بین‌المللی است. لذا، درک بهتر دلایل انتخاب دانشگاه‌های ایران توسط دانشجویان خارجی برای موسسات و دانشگاه‌های آموزش عالی اهمیت بسزایی دارد. از این رو، پژوهش حاضر با هدف بررسی دلایل انتخاب ایران به عنوان دانشگاه مقصد توسط دانشجویان خارجی در دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران (دانشگاه علوم پزشکی تهران، ایران و شهید بهشتی) انجام گرفت.

روش‌ها: پژوهش حاضر یک مطالعه کیفی با رویکرد تحلیل محتوای قراردادی است. ۱۷ نفر از دانشجویان خارجی مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، ایران و شهید بهشتی در نیمسال دوم تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب و مورد مصاحبهٔ نیمه‌ساختاریافته قرار گرفتند. داده‌های گردآوری شده به طور همزمان براساس پنج گام گرانهایم مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: یافته‌های حاصل از تحلیل محتوای مصاحبه‌ها نشان داد که ۳ مولفهٔ علمی، فرهنگی-اجتماعی و اقتصادی به همراه هفت زیرمولفه شامل «رتبه بالا و اعتبار دانشگاه»، «اساتید حاذق»، «نزدیکی کشور-همسایگی»، «دین مشترک-تشابه مذهبی»، «امنیت بالا- مخصوصا برای دختران»، «دوست داشتن ایران- فرهنگ ایرانی»، «بورسیه-شهریه مناسب»، «هم‌زبانی- زبان مشترک» و «توصیهٔ دوستان» از جمله دلایل انتخاب ایران به عنوان دانشگاه مقصد توسط دانشجویان خارجی بود.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های به دست آمده می‌توان گفت که عوامل علمی، فرهنگی و اقتصادی از جمله مهم‌ترین دلایل انتخاب ایران به عنوان دانشگاه مقصد توسط دانشجویان خارجی است.

کلیدواژه‌ها: آموزش عالی، تحصیل، دانشجویان خارجی.

نوع مقاله: پژوهشی

دریافت مقاله: ۹۹/۱۲/۱۶ **پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۵/۲۰**

ارجاع: ناخدا کبری، حسینی محمد علی، محمدخانی کامران، قورچیان نادرقلی. دلایل انتخاب دانشگاه‌های ایران به عنوان دانشگاه مقصد توسط دانشجویان بین‌الملل (مورد مطالعه: دانشگاه های علوم پزشکی تهران، ایران، شهید بهشتی). راهبردهای توسعه در آموزش پزشکی. ۱۴۰۰؛ ۸(۳):۷۱-۶۱.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-13]

[DOI: 10.52547/dsme.8.3.61]

[DOI: 10.52547/dsme.8.3.61] [Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-13]

مقدمه

آموزش عالی به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزار برای توسعه اجتماعی و اقتصادی یک ملت است، که با پیشرفت تکنولوژی در قرن بیستم، روند بین‌المللی شدن را در پیش گرفته است (۱). در واقع، بین‌المللی‌سازیِ آموزش عالی هدف اصلی دولت‌ها به‌ویژه دانشگاه‌های سراسر جهان در بازار نوظهور رقابت است و مطابق با برآوردها، تقاضا برای آموزش عالیِ بین‌المللی تا سال ۲۰۲۵ از ۱/۸ میلیون مشتری به ۷/۲ میلیون افزایش خواهد داشت که در میان کشورهای آسیایی، مالزی، هند و چین، ۷۰ درصد از این رشد را نشان می‌دهند (۲).

در این میان، مهم‌ترین عنصر کلیدی موفقیت دانشگاه‌های بین‌المللی در صحنه رقابت جهانی، جذب هرچه بیشتر دانشجوی خارجی است (۳). از این رو، دانشگاه‌ها با ترفندها و ارائه خدمات گوناگون تلاش می‌کنند که دانشجویان بالقوه را به دانشجویان بالفعل تبدیل نموده و سپس مشتریان جذب شده را اولا به مشتریان دائمی تبدیل کرده و ثانیاً از آنان به‌عنوان ابزاری برای تبلیغ خدمت خود استفاده نمایند؛ همچنین دانشجویان بین‌المللی از طریق هزینه‌های شهریه و زندگی سهم اقتصادی قابل توجهی در کشور مقصد دارند (٤). از طرفی، دانشجویان بین‌المللی می‌توانند از طریق انتقال دانش ضمنی خود با انجام تحقیقات مشترک با دانشجویان و اساتید داخلی، به حوزه علمی کشور مقصد کمک کنند. از این رو، جذب دانشجویان خارجی به عنوان مهم‌ترین منبع برای حمایت از استراتژی‌های مهاجرت وجذب افراد متخصص کشورها در نظر گرفته شده که نشان دهنده قدرت عظیم آن است (۵).

مطابق با برآوردها، ارزش اقتصادی سالانه بازار آموزش عالی در جذب دانشجوی خارجی بیش از ۱۲۰ میلیارد دلار است که منجر به رشد و رقابت دانشگاه‌ها در این بازار و ظهور مدل‌های گوناگون بین‌المللی شده است. در همین راستا، بیشتر سیاست‌مداران آموزش عالی کشورهای پیشرفته توجه ویژه‌ای به این مهم داشته‌اند. برای مثال، تعداد دانشجویان در امریکا طی دهه گذشته ۷۰ درصد افزایش داشته و تعداد دانشجویان بین‌المللی حدود ۵ درصد کل ثبت‌نامی‌ها را شامل می‌شود که بیش از ٢٤ میلیارد دلار برای اقتصاد این کشور درآمدزایی داشته است (٦). در بریتانیا، پیش بینی کسب درآمد ١٦ میلیارد پوند حاصل از دانشجویان خارجی تا سال ۲۰۲۰ شده است (۷). کانادا نیز در سال ۲۰۱٤ اعلام کرد که می‌بایست تعداد دانشجویان خارجی‌اش در دهه آینده دو برابر شده و برنامه جذب تعداد ٤٥۰۰۰۰ دانشجو را تا سال ۲۰۲۵ خواهد داشت (۸). در میان کشورهای آسیایی نیز، چین پیشبینی افزایش تعداد دانشجویان خارجی از ۲۰۰۰۰۰ به ۳۰۰۰۰۰ نفر (۹)، و ژاپن نیز پیشبینی ارتقا از ۱۵۰۰۰۰ نفر دانشجو خارجی به تعداد ۳۰۰،۰۰۰ نفر را دارد (۹،۱۰). مالزی نیز که از کشورهای جذاب برای دانشجویان خارجی به حساب می‌آید قصد دارد تعداد دانشجویان خود را به ۲۰۰،۰۰۰ نفر برساند (۱۱). در حالی که دانشگاه‌های دنیا در زمینه جذب دانشجو موفق عمل نموده‌اند، اما سهم ایران طبق آخرین آمار از این بازار ناچیز بوده بطوری که بنا به اعلام وزارت علوم تحقیقات و فناوری، سهم دانشجویان خارجی کشور در سال (۹۶-۱۳۹۵) ۳۸۰٤ نفر بوده است (۱۲).

با توجه به رقابت رو به رشد جهانی بین کشورها برای جذب دانشجویان خارجی، درک بیشتر از عواملی که در تصمیم دانشجویان بین‌الملل تأثیر می‌گذارند، اهمیت بیشتری پیدا کرده است. لذا پی بردن به دلایل انتخاب ایران به عنوان دانشگاه مقصد از دیدگاه دانشجویان خارجی یکی از اولویت‌های پژوهشی دانشگاه‌های علوم پزشکی و طراحی برنامه‌هایی جهت افزایش جذب دانشجویان بین‌الملل است. در همین راستا، مطالعات نشان داده‌اند که بین رضایتمندی دانشجویان و تمایل آنان به توصیه موسسه فارغ التحصیلی‌شان به سایرین رابطه مثبتی وجود دارد (۱۳). همچنین این دانشجویان به عنوان سفیران و مبلغان نظام آموزشی کشور محل تحصیل‌شان در بین دوستان و افراد کشور خود خواهند بود (١٤). بنابراین، این

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-13]
[DOI: 10.52547/dsme.8.3.61]

سفیران در افزایش شهرت و اعتبار دانشگاه نقش بسزایی داشته و از طرفی نیز به عنوان یکی از فاکتورهای مهم جذب دانشجویان، جهت ادامه تحصیل در دانشگاه شمار می‌آیند (۱۵،۱۳).

مطالعه در زمینه انگیزه و عوامل موثر در جذب دانشجو خارجی بسیار پیچیده و چالش‌زا است زیرا از عواملی مانند کمبود فرصت و کیفیت آموزشی تا کسب وجهه اعتبار مهم و عواملی مانند پیوند تاریخی و قومی، زبان مشترک و نظام آموزشی مشابه را نیز می‌توان از عوامل تاثیرگذار نام برد (۱۶). در همین راستا، عوامل مختلفی در تصمیم‌گیری دانشجویان بین‌المللی در انتخاب مقصد تحصیلی مؤثر است، که در میان آن‌ها، "فشار" و "کشش" به عنوان عوامل تأثیرگذار بر تصمیم دانشجویان بین‌المللی برای تحصیل در خارج از کشور شناخته می‌شوند. عوامل فشار شامل ۱) عدم دسترسی محلی به آموزش عالی با کیفیت ۲) درک کیفیت بهتر سیستم آموزشی در خارج از کشور ۳) در دسترس بودن برنامه‌های مبتنی بر فناوری به روز دنیا هستند. عوامل «کشش» نیز شامل ۱) مشترک بودن زبان و فرصت برای بهبود زبان دوم (انگلیسی)، ۲) نزدیکی جغرافیایی کشور میزبان، ۳) شهرت و اعتبار دانشگاه، ٤) دامنه برنامه‌ها و دوره‌های موجود و تلاش‌های تبلیغاتی و بازاریابی دانشگاه مقصد برای جذب دانشجویان و ۵) صلاحیت و اعتبار کارکنان و مدیریت دانشگاه می‌باشد (۱۷).

با توجه به مطالب بیان شده و اهمیت جذب دانشجویان خارجی در دانشگاه‌های بین‌المللی و پتانسیل و اعتبار و شهرت دانشگاه‌های قطب علوم پزشکی در این بازار رقابتی، مطالعهٔ حاضر در صدد شناسایی تعیین عوامل موثر بر انتخاب ایران به عنوان دانشگاه مقصد توسط دانشجویان خارجی است. انتظار بر این است با تعیین این عوامل بتوان اقداماتی را در جهت افزایش جذب دانشجویان خارجی طراحی نمود.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر یک مطالعه کیفی با رویکرد تحلیل محتوای قراردادی است. نمونه‌گیری در این پژوهش در نیمه دوم سال تحصیلی ۱۳۹۷–۱۳۹۸ به روش نمونه‌گیری هدفمند انجام شد و از معیار اشباع نظری در مصاحبه‌ها برای تعیین کفایت نمونه‌گیری مورد استفاده قرار گرفت. در نهایت مصاحبه‌هایی نیمه ساختارمند و به مدت ٤٥ تا ٦٠ دقیقه بسته به نحوه پاسخ‌گویی و تمایل مشارکت‌کنندگان از ۱۷ نفر از دانشجویان خارجی در رشته‌های پزشکی در دانشگاه‌های علوم‌پزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران به عمل آمد. شایان ذکر است در ابتدای مصاحبه ضمن توضیح اهمیت پژوهش و تاکید بر محرمانه ماندن نام مصاحبه‌شونده، رضایت آگاهانه کتبی جهت شرکت در پژوهش از مصاحبه شوندگان اخذ شد. از آنجایی که سعی محقق امنیت روانی مشارکت‌کنندگان بود، هر مصاحبه بصورت فردی و با رعایت حریم خصوصی انجام شد.

سوالات بخش مصاحبه با سوالات باز و کلی از پیش تعیین شده از جمله «مهم‌ترین علت انتخاب شما برای تحصیل در این دانشگاه چیست؟» و همچنین سوالات کاووشی پروپ‌کننده از جمله "میشه در این مورد بیشتر توضیح بدید؟ منظورتان از ... چیست؟" ادامه پیدا نمود. استخراج و تحلیل داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها با استفاده از روش تحلیل محتوای مرسوم هم زمان با جمع‌آوری داده‌ها براساس پنج گام گرانهایم انجام گرفت. به همین منظور در پژوهش حاضر پس از هر مصاحبه، متن‌های مصاحبه در اولین فرصت پیاده‌سازی و فایل صوتی مصاحبه‌ها تایپ شد. کدهای اولیه‌ای که حول یک مفهوم مرکزی بودند در داخل یک زیر طبقه قرار گرفتند. سپس زیر طبقات چندین بار بازبینی و براساس شباهت‌ها و تفاوت‌ها با یکدیگر مقایسه شدند و طبقات و درون‌مایه‌ها شکل گرفتند، به طوری که سعی شد درون طبقات بیشترین همگنی و بین طبقات بیشترین ناهمگنی وجود داشته باشد، اعتبار داده‌ها با استفاده از روش تاییدپذیری و تکنیک بازبینی توسط مشارکت‌کنندگان و تایید

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-13]

[DOI: 10.52547/dsme.8.3.61]

اساتید تیم تحقیق مورد ارزیابی قرار گرفت. روایی و پایایی در روش تحلیل محتوا کیفی با در نظر گرفتن چهار معیار برای ارزیابی نتایج به دست آمده ارائه می‌شوند که عبارتند از؛ باورپذیری، انتقال‌پذیری؛ وابستگی و اعتمادپذیری می‌باشد. باورپذیری به بازنمایی کافی سازه اجتماعی که محقق در پی بررسی آن است، اشاره می‌کند و برای باورپذیر کردن نتایج، چندین راهبرد به کار گرفته شد: بررسی و درگیری طولانی مدت با داده‌ها، مشاهده مستمر، رصد داده‌ها از زوایای مختلف، تحلیل داده‌های متضاد، بررسی تفسیرهای داده‌های خام و گفتگو با همکاران است؛ انتقال‌پذیری: مشابه تعمیم‌پذیری نتایج در رویکرد کمی به پژوهش است. وابستگی: به ثبات نتایج در طول زمان اشاره می‌کند و تاییدپذیر بودن این مولفه به میزان تایید ویژگی‌های داده‌های مورد بررسی پژوهشگر توسط خوانندگان اشاره می‌کند.

در این پژوهش جهت اعتباربخشی به یافته‌ها از راهبرد تحلیل مقایسه مداوم (The Constant Comparative Analysis: CCA) استفاده شده است و پژوهشگر با رفت‌وآمد مکرر میان مراحل کدگذاری، با پرسش‌های مجدد و مقایسه مجدد نسبت به دقت، سازگاری، ثبات، معناداری و قابل بررسی بودن الگو و یافته‌های پژوهش اطمینان حاصل کرده است. تا نیل به این مرحله، با روش CCA اصلاح‌های لازم صورت گرفته است و در نتیجه الگوی نهایی هم از تراکم مفهومی و از تمایز مفهومی برخوردار شده است و بدین ترتیب قدرت توضیح‌دهندگی لازم را دارا شده است. تحلیل داده‌های کیفی با استفاده از نرم‌افزار تحلیل داده‌های کیفیِ MAXQDA انجام شد.

یافته‌ها

شرکت‌کنندگان در پژوهش شامل ۱۷ نفر (۵۷ درصد زن و ۴۳ درصد مرد) از دانشجویان خارجی مشغول به تحصیل در دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، شهید بهشتی و ایران بودند. یافته‌های حاصل از تحلیل محتوای مصاحبه‌ها نشان داد که ۳ مولفهٔ علمی، فرهنگی- اجتماعی و اقتصادی به همراه هفت زیرمولفه شامل «رتبه بالا و اعتبار دانشگاه»، «اساتید حاذق»، «نزدیکی کشور- همسایگی»، «دین مشترک- تشابه مذهبی»، «امنیت بالا- مخصوصا برای دختران»، «دوست داشتن ایران- فرهنگ ایرانی»، «بورسیه- شهریه مناسب»، «هم‌زبانی- زبان مشترک» و «توصیهٔ دوستان» از جمله دلایل انتخاب ایران به عنوان دانشگاه مقصد توسط دانشجویان خارجی بوده است (جدول ۱).

جدول ۱. مولفه‌ها و زیرمولفه‌های استخراج شده از مصاحبه‌های دانشجویان خارجی در خصوص دلایل انتخاب ایران به عنوان دانشگاه مقصد

مولفه‌های اصلی	زیرمولفه‌ها					
علمی	رتبه بالا و اعتبار دانشگاه	اساتید حاذق	-	-	-	
فرهنگی- اجتماعی	دین مشترک- تشابه مذهبی	امنیت بالا-م خصوصا برای دختران	دوست داشتن ایران- فرهنگ ایرانی	هم‌زبانی- زبان مشترک	توصیهٔ دوستان	
اقتصادی	نزدیکی کشور-همسایگی	بورسیه-شهریه مناسب	-	-	-	

مولفه علمی شامل ۲ زیرمولفهٔ «رتبه بالا و اعتبار دانشگاه» و وجود «اساتید حاذق» است.

رتبه بالا و اعتبار دانشگاه: شرکت‌کننده‌ای در این خصوص بیان کرد «دانشگاه از لحاظ علمی خوب است. مثلاً رنکینگ خوبی دارد و مخصوصاً دانشگاه تهران. از نظر علمی در بین آسیای میانه و آسیا رنکینگ خوبی دارد و از دانشگاه‌های دیگر مثل مالزی که برای ما انتخاب شده بود بالاتر و بهتر بود». دانشجویی از کشور هند بیان کرد «ببینید دانشگاه تهران جای خیلی خوبی است و اینجا را خیلی از نظر بین‌المللی رسیدگی می کنند». دانشجویی از عراق بیان کرد «سیستم آموزشی ایران

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-13]
[DOI: 10.52547/dsme.8.3.61]

نسبت به عراق خیلی بهتر است». دانشجویی در رشته نانو تکنولوژی بیان کرد که دانشگاه تهران جز ٤ دانشگاه جهان در رشته نانو تکنولوژی است.

اساتید حاذق: شرکت‌کننده‌ای از هند گفت «با توجه به سرچی که کردم اساتید علوم پزشکی تهران از اعتبار و شهرت بالایی داشتند». شرکت‌کننده‌ای از لبنان گفت «من ایران را برای داروسازی انتخاب کردم به خاطر استادهای خوبی که دارد». دانشجوی دیگری بیان کرد که « دندان‌پزشکی در ایران از اعتبار بالایی دارد و بخاطر استادهای خوبش ایران را انتخاب کردم».

مولفه فرهنگی- اجتماعی شامل ٤ زیرمولفهٔ «دین مشترک- تشابه مذهبی»، «امنیت بالا- مخصوصا برای دختران»، «دوست داشتن ایران- فرهنگ ایرانی»، «هم‌زبانی- زبان مشترک» و «توصیهٔ دوستان» است.

دین مشترک- تشابه مذهبی: دانشجویی از افغانستان در این خصوص بیان کرد «اینجا کشور هم دین و هم مذهب هست و به راحتی می‌توانیم بیاییم و برویم و به راحتی ارتباط برقرار کنیم ولی مثلا در کشور انگلستان، نمیتوانیم به این راحتی ارتباط برقرار بکنیم». شرکت‌کننده‌ای از عراق بیان کرد که «ما با ایران هم مذهب هستیم و از لحاظ دینی با مشکلی مواجه نیستم». شرکت‌کننده‌ای از کشور فلسطین اظهار داشت «ایران هم کشوری مسلمان هست و می‌توانم در مراسم دینی شرکت کنم».

امنیت بالا- مخصوصا برای دختران: دانشجویی از عراق در این خصوص بیان کرد «پدر و مادرهای بسیاری از دانشجویان خارجی، آن‌ها را فرستادند چون اینجا امن است و خیال آن‌ها راحت است که بچه‌های آن‌ها در جنگ نیستند». شرکت‌کننده دیگری بیان کرد که «این که راحت‌تر هستند و امنیت دارند. سیستم کشور عراق خیلی از نظر بهداشت و درمان پیشرفته نیست. پس به خاطر همین در ایران، امنیت، آرامش و رفاه خیلی بیشتری وجود دارد». دانشجویی دیگری در این خصوص بیان کرد «ایران را به این دلیل انتخاب کردم چون در ایران امنیت خیلی بالا است».

دوست داشتن ایران- فرهنگ ایرانی: شرکت‌کننده‌ای از کشور امارات در این خصوص بیان کرد که «من معمولاً هر تابستان برای سفر به ایران می‌آمدم و خوشم آمد». دانشجویی از آلمان گفت «من به فرهنگ ایران و کشورهای آسیایی علاقه دارم. اشعار شاعران ایرانی را می‌خوانم». شرکت‌کننده‌ای از لبنان بیان کرد «ایران تاریخچه‌ای قدیمی دارد و من به آن علاقه دارم». دانشجویی از هندوستان بیان داشت من با توجه به فرهنگ و تاریخ کشور ایران آمدم.

هم‌زبانی- زبان مشترک: شرکت‌کننده‌ای از افغانستان در این خصوص بیان کرد «چون اینجا به زبان فارسی تدریس می‌شد، ما آمدیم و داریم درس می‌خوانیم». دانشجویی از امارات بیان کرد «چون تحصیل در ایران به زبان فارسی بود و اینکه من معمولاً هر تابستان برای سفر به ایران می آمدم و خوشم آمد».

توصیهٔ دوستان: دانشجویی از افغانستان در این خصوص بیان کرد «من دوستان افغانستانی دیگری دارم که در گذشته در ایران درس خواندند. من با آن‌ها درباره ایران و تحصیل در ایران صحبت می‌کردیم و برای همین خودم هم به ایران آمدم». دانشجویی پزشکی از تانزانیا نیز عامل اصلی انتخاب را تمایل به ادامه تحصیل در خارج از کشور خود و توصیه دوستانش که در همین دانشگاه فارغ‌التحصیل شدند، بیان کرد. دانشجوی دیگری عراق بیان کرد که «من دوستان ایرانی زیادی در ایران دارم. خودم هم برای سفر به ایران آمده‌ام. با صحبت با دوستان ایرانی خودم تصمیم گرفتم که در ایران تحصیل کنم». دانشجویی از نیجریه: به توصیه دوستانم که در دانشگاه تهران پزشکی میخواندن دانشگاه تهران را انتخاب کردم.

مولفه اقتصادی شامل ۲ زیرمولفهٔ «نزدیکی کشور- همسایگی» و «بورسیه- شهریه مناسب» است.

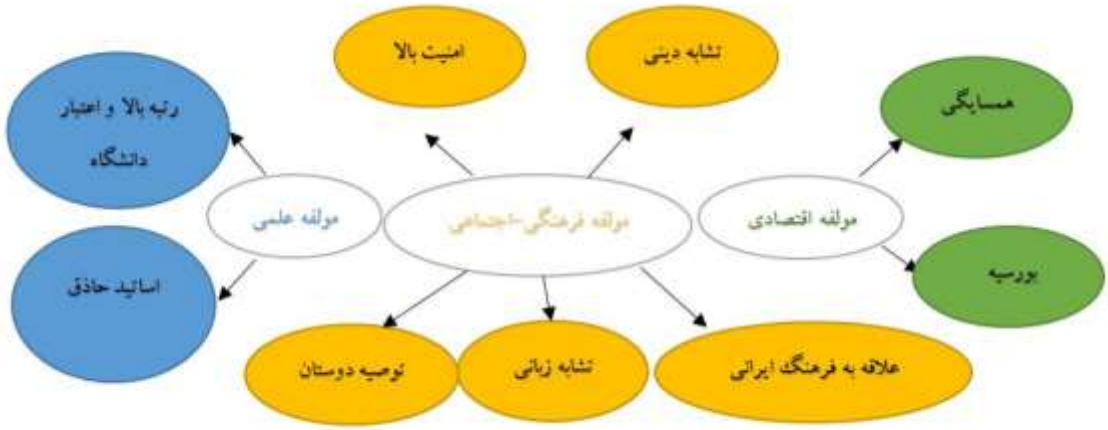
نزدیکی کشور- همسایگی: دانشجویی از افغانستان در این خصوص بیان کرد «به راحتی می‌توانی بیاییم و برویم و به

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-13]

[DOI: 10.52547/dsme.8.3.61]

راحتی ارتباط برقرار کنیم ولی قطعاً مثلا در کشور انگلستان، نمیتوانیم به این راحتی ارتباط برقرار بکنیم». دانشجویی دیگری از افغانستان بیان کرد که «ما کشورمان نزدیک است و میتوانیم به ساعت کاری برسیم». شرکت‌کننده‌ای از کشور پاکستان هم در مورد تحصیل در ایران گفت که «ما با ایران همسایه هستیم و رفت و آمد برای ما آسان است». دانشجوی عراقی در این خصوص بیان کرد «چون موقعیت جغرافیایی ایران نزدیک عراق هست و در ایران امنیت خیلی بالا است».

بورسیه- شهریه مناسب: شرکت‌کننده‌ای از کشور افغانستان در این خصوص بیان کرد «هزینه کمتری هم دارد چون اگر بخواهم به کشور انگلستان بروم باید مخارج بیشتری را هزینه کنم». شرکت‌کننده دیگری بیان کرد که «دلار را به راحتی می‌توانیم وارد بکنیم و چنج بکنیم و هزینه‌ای که اینجا می‌کنیم کمتر است». دانشجویی از هند اظهار داشت «دانشجویان کارشناسی که تعدادشان زیاد است بورسیه هستند و هر ساله پولمان را دولتمان می‌فرستد». دانشجوی دیگری از افغانستان بیان کرد «ما از اساتید دانشگاه کابل هستیم یعنی وزارت علوم ما را برای ارتقای ظرفیت فرستاده است». چکیده یافته‌های اصلی پژوهش در شکل شماره ۱ ارائه شده است.

شکل ۱- چکیده اصلی یافته‌های پژوهش

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف تعیین عوامل موثر بر انتخاب دانشگاه‌های ایران به عنوان دانشگاه مقصد توسط دانشجویان بین‌الملل در دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران (دانشگاه علوم پزشکی تهران، ایران و شهید بهشتی) انجام گرفت. یافته‌های حاصل از تحلیل محتوای مصاحبه‌ها نشان داد که ۳ مولفهٔ علمی، فرهنگی- اجتماعی و اقتصادی به همراه هفت زیرمولفه شامل «رتبه بالا و اعتبار دانشگاه»، «اساتید حاذق»، «نزدیکی کشور- همسایگی»، «دین مشترک- تشابه مذهبی»، «امنیت بالا- مخصوصا برای دختران»، «دوست داشتن ایران- فرهنگ ایرانی»، «بورسیه- شهریه مناسب»، «هم‌زبانی- زبان مشترک» و «توصیهٔ دوستان» از جمله دلایل انتخاب ایران به عنوان دانشگاه مقصد توسط دانشجویان خارجی بود.

هم‌راستا با پژوهش حاضر، مطالعه کیفی Rudd و همکارانش بر روی دانشجویان چینی در سال ۲۰۱۲ در کشور انگلستان نشان داد که پنج عاملِ اعتبار دانشگاهی، تمایل به تجربه فرهنگ غرب، شهرت و تصویر دانشگاه، امکانات دانشگاه و عوامل خارجی مربوط به شهر مقصد در انتخاب دانشگاه مقصد تاثیرگذار است (۱۸). مطالعه ناخدا و همکاران نیز در مدل رضایتمندی دانشجویان خارجی نشان داد که میزان

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-13]
[DOI: 10.52547/dsme.8.3.61]

شهرت و رتبه دانشگاه ۰/۷۸ درصد از عوامل تاثیرگذار در میزان رضایتمندی دانشجویان خارجی است (۱۹). در مطالعهٔ حاضر نیز اعتبار دانشگاه و وجود اساتید حاذق به همراه علاقه به فرهنگ ایران و نزدیکی کشور ایران به عنوان عوامل موثر در انتخاب دانشگاه‌های ایران بیان شدند. Gong و Huybers در مطالعه‌ای که بر روی ۱۷ دانشجوی چینی مشغول به تحصیل در دو دانشگاه استرالیا، دو عامل اصلی تأثیرگذار بر انتخاب دانشجویان چینی برای یک مقصد بین‌المللی آموزش را شناسایی کردند؛ که به ترتیب رتبه‌بندی دانشگاه و ایمنی مقصد می‌باشد (۲۰). در مطالعهٔ حاضر نیز امنیت و اعتبار دانشگاه از جمله دلایل ذکر شده توسط دانشجویان بود.

در مطالعات دیگری نشان داده شد که ۹ عامل شهریه و هزینه کم، بورسیه تحصیلی، زبان مشترک، تصویر دانشگاه، محیط آموزشی بین‌المللی و برنامه‌ریزی درسی بین‌المللی، آینده شغلی، توصیه نامه از اساتید و اعضای خانواده؛ در انتخاب دانشگاه دانشجویان خارجی تاثیر بسزایی دارند (۲۱). همچنین مطالعه‌ای که در سال ۲۰۱۸ بر روی ۷۵ دانشجوی در حین تحصیل در کشور چین انجام شد، دو عاملِ موقعیت جغرافیایی کشور مقصد و شهریه ثبت نام را به عنوان بیشترین عامل تاثیرگذار در انتخاب دانشگاه مورد نظر دانشجویان بیان کردند (۵). این یافته‌ها نیز همسو با عوامل اقتصادی، علمی و فرهنگی- اجتماعی استخراج شده در مطالعهٔ حاضر هستند. همچنین، همسو با مولفهٔ علمی و اقتصادی به دست آمده در مطالعهٔ حاضر، مطالعهٔ Alpenidze در سال ۲۰۱۵ نشان داد که دانشجویان به دنبال یک تجربه آموزشی بین‌المللی با کیفیت بالا هستند تا در نهایت منجر به فرصتی برای زندگی بهتر، اشتغال یا حتی مهاجرت طولانی مدت شود (۲۲).

مطالعه Renn نیز همسو با مطالعه حاضر نشان داد که دانشجویان بین‌المللی تحت تأثیر عواملی مانند: فرهنگ و تفاوت‌های قومی، هویت نژادی، آب و هوای اقلیمی کشور مقصد، مسائل سیاسی و فضای حاکم بر دانشگاه قرار دارند (۲۳). در مطالعه دیگری نشان داده شد که زبان آموزشی، هزینه زندگی و شهریه دانشگاه، شهرت علمی دانشگاه، مهاجرپذیر بودن کشور مقصد و نزدیکی جغرافیایی از عوامل مهم تاثیر گذار در ایجاد انگیزه دانشجویان خارجی در انتخاب کشور مقصد است (۲٤). مطالعه‌ای در کشور مالزی نشان داد که مهم‌ترین عوامل تاثیر گذار بر دانشجویان خارجی، ویژگی دانشگاه، ارتباطات، قیمت‌ها و کیفیت خدمات است (۱۵). در پژوهشی دیگری که در سال ۲۰۱٦ به روش کیفی با استفاده از مصاحبه‌هایی بر روی ۲٤ دانشجوی خارجی مشغول به تحصیل در یک دانشگاه بین‌المللی در مالزی انجام شد، یافته‌ها نشان داد که تصویر کشور مقصد، شهریه کم، هزینه پایین زندگی ، دولت پایدار ، محیط سالم و امن برای زندگی، شباهت فرهنگی و منطقه‌ای و عدم تبعیض نژادی از مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار در انتخاب دانشگاه مقصد توسط دانشجویان خارجی می‌باشد (۲۵). در کشور تایوان مطالعه دیگری قوی‌ترین عامل تأثیرگذار در انتخاب دانشگاه را گرفتن بورس و وام تحصیلی، زبان و کیفیت و طراحی آموزشی و ضعف‌ترین عامل تأثیرگذار را "تصویر دانشگاه" نام برده است (۲٦). همچنین، در یک مطالعه کیفی در کشور پرتغال با مصاحبه بر روی ۲۹۸ دانشجوی خارجی در یک دانشگاه دولتی، نتایج نشان داد که شهرت و اعتبار و کیفیت دانشگاه دو عامل مهم جذب‌کننده دانشجویان بین‌المللی بود (۲۷).

مطابق با این یافته‌ها که نشان از اثرگذاری عوامل مختلف در انتخاب یک دانشگاه بین‌المللی توسط دانشجویان خارجی است، Thomas عوامل تاثیرگذار بر رضایت دانشجویان را به دو دستهٔ کلیِ فردی و سازمانی تقسیم نمودند (۲۸). عوامل فردی شامل سن و جنسیت است که مربوط به دانشجو می‌باشد و عوامل سازمانی شامل سبک تدریس استاد، کیفیت تدریس، تسهیلات زیربنایی و غیره است. توجه به این عوامل می‌تواند در جذب و حفظ دانشجویان خارجی در دانشگاه‌های مقصد کمک نماید. در آخر می‌بایست خاطرنشان کرد که رضایت

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-13]

[DOI: 10.52547/dsme.8.3.61]

دانشجویان خارجی در حفظ و نگهداری آن‌ها به عنوان مشتری اصلی و جذب افراد جدید و انتخاب دانشگاه مقصد در دانشجویان تازه وارد از اهمیت بالایی برخوردار است. از این رو، محیط آموزشی داخلی و بیرونی و بازخورد مناسب به مدیران بالادستی می‌تواند پیش زمینه‌های اصلی برای دستیابی به سطح رضایتمندی بالاتر در بین دانشجویان تحصیلات تکمیلی بین‌المللی را فراهم سازد که در نهایت منجر به ورود دانشجویان جدید خواهد شد (۲۹).

مهم‌ترین محدودیت پژوهش حاضر ارتباط با جامعه آماری پژوهش بود. بدین صورت که فشردگی برنامه زمانی دانشجویان و متعاقباً عدم تمایل به مشارکت، وقت و انرژی زیادی از پژوهشگر طلب کرد که نهایتاً با صبر و پیگیری و صحبت در جهت ضرورت این تحقیق و نتیجه آن که در جهت کمک به دانشجویانی که تصمیم به انتخاب در دانشگاه‌های علوم پزشکی شهر تهران را دارند و هم‌چنین نظرات شما به سیاست‌گذاران و مدیران بالا دستی در این مهم کمک‌کننده خواهد بود، این مشکل برطرف شد. علاوه بر این، با توجه به اینکه این پژوهش در استان تهران و در سه دانشگاه قطب علمی علوم پزشکی صورت پذیرفت، نسبت به تعمیم نتایج این مطالعه به سایر استان‌ها و سایر دانشگاه‌ها محدودیت وجود دارد. در آخر، پیشنهاد می‌شود که انجام چنین پژوهشی در سایر دانشگاه‌های علوم پزشکی استان‌های کشور که دانشجوی بین‌المللی دارند، جهت تعیین عوامل موثر بر انتخاب ایران به عنوان دانشگاه مقصد صورت گیرد.

تشکر و قدردانی

بدینوسیله نویسندگان از دانشجویان بین‌الملل سه دانشگاه علوم پزشکی که صادقانه نظرات خود را اعلام نمودند، و همچنین مساعدت‌های معاونت‌های بین‌الملل، مدیران و کارشناسان و دانشجویان سه دانشگاه سپاسگزارند.

تأییدیه اخلاقی

مطالعه حاضر برگرفته از رساله دکترا که اجرای پژوهش در دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران در تاریخ ۱۳۹۷/۱۰/۲۳ مورد تایید قرار گرفته است.

تضاد منافع

هیچ‌گونه تعارض منافعی در پژوهش حاضر وجود ندارد.

سهم نویسندگان

کبری ناخدا، محمدعلی حسینی مفهوم‌سازی، تحقیق و بررسی و نگارش مقاله ؛ بررسی و نظارت بر حسن انجام کار، ویراستاری و نهایی‌سازی (نویسنده اول، نویسنده دوم و مسئول) ۷۰ درصد؛ کامران محمدخانی (نویسنده سوم) تحقیق و بررسی ۱۵ درصد؛ نادرقلی قورچیان (نویسنده چهارم) تحقیق و بررسی ۱۵ درصد.

حمایت مالی

این پژوهش بدون حمایت مالی انجام شده است.

References

1. Bodycott P. Choosing a higher education study abroad destination: What mainland Chinese parents and students rate as important? Research Int Educ. 2009; 8(3):349-73. DOI: 10.1177/1475240909345818
2. Shahzad A, Golamdin AG, Ismail NA. Opportunity and challenges using the cloud computing in the case of Malaysian higher education institutions. IJMSIT. 2016; 20:1-18.
3. Liu Y, Kamnuansilpa P, Hirofumi A. Factors affecting international students' decisions on

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-13]
[DOI: 10.52547/dsme.8.3.61]

destination for studying abroad: A case study in China. Front Educ China. 2018; 13(1):93-118. DOI: 10.1007/s11516-018-0004-2

4. Becker R, Kolster R. International student recruitment: Policies and developments in selected countries. NUFFIC. 2012; 104.

5. Ruby A. GLOBAL: International students: A $100 billion business. University World News. 2009 27 Sep.

6. Witherell S, Clayton E. Open doors 2014 Report: International students in the United States and study abroad by American students are at all-time high. Maadi: Institute of International Education; 2014.

7. Bohm A, Follari M, Hewett A, Jones S, Kemp N, Meares D, et al. Forecasting international student mobility: A UK perspective. London: British Council; 2004.

8. CBC News: Canada wants to double its international student body. 2014 Jan 15. Available at: http://www.cbc.ca/news/canada/britishcolumbia/canada-wants-to-double-its-internationalstudent-body-1.2497819

9. Sharma Y. Internationally mobile students head for Asia. University World News; 2014 Jan 31.

10. Lassegard JP. Educational diversification strategies: Japanese universities' efforts to attract international students. InReforming learning and teaching in Asia-Pacific universities. Berlin: Springer Science+Business Media; 2016. P.47-75. DOI: 10.1007/978-981-10-0431-5_3

11. Malaysia MOHE. Internationalisation policy for higher education Malaysia. Malaysia: Ministry of Higher Education Kuala Lumpur; Internationalisation policy for higher education Malaysia; 2011.

12. Nowruzzadeh R. Review and study of upstream documents and inference of policies for the development of the fifth plan. Tehran: Ministry of Science; 2010. [Persian]

13. Garrett R. Explaining international student satisfaction: Insights from the international student barometer. Retrieved August. 2014.

14. Asaduzzaman M, Hossain M, Rahman M. Service quality and student satisfaction: A case study on private universities in Bangladesh. Int Econ Financ Manag Sci. 2014; 1(3):128-35. DOI: 10.11648/j.ijefm.20130103.11

15. Hasan LM, Masri R. Factors influence the satisfaction of international students at private universities in Malaysia. Int J Sci Res. 2015; 4(8):136-42.

16. Zamani Manesh H, Fathi Vajargah K, Jafari Rad A. A study of the barriers inside and outside of the University for attraction of the foreign students from the viewpoints of the faculty members of Shahid Beheshti University. InProceedin of the first international conference of higher education. Kurdistan: Iran; 2011. p. 12-4.

17. Counsell D. Chinese students abroad: Why they choose the UK and how they see their future. China Int J. 2011; 9(1):48-71. DOI: 10.1142/S0219747211000045

18. Rudd B, Djafarova E, Waring T. Chinese students' decision-making process: A case of a Business School in the UK. Int J Manag Educ. 2012; 10(2):129-38. DOI: 10.1016/j.ijme.2012.04.001

19. Nakhoda K, Hosseini MA, Mohammadkhani K, Ghorchian NG. https://payavard.tums.ac.ir/browse.php?a_id=7040&sid=1&slc_lang=en&ftxt=0A model of satisfaction promotion for international students in universities of medical sciences in Tehran. Payavard. 2020; 14(4):297-310. [Persian]

20. Gong X, Huybers T. Chinese students and higher education destinations: Findings from a choice experiment. Aust J Ed. 2015; 59(2):196-218. DOI: 10.1177/0004944115584482

21. Chang DF, Chou WC. Fuzzy detecting the influence factors to attract international students to campus. Proceedings of the 2012 international conference on technology and management. 2012 Nov12.

22. Alpenidze O. Conceptualizing internationalization strategies for higher education institutions. Cent Eas Eur J Manag Econ. 2015; 3(3):229-42.

23. Renn KA. Mixed race millennials in college. Bonner FA, AF Marbley, MF Howard-Hamilton,

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-13]

[DOI: 10.52547/dsme.8.3.61]

27. Branco Oliveira D, Soares AM. Studying abroad: Developing a model for the decision process of international students. J Higher Educ Policy Manag. 2016; 38(2):126-39. DOI: 10.1080/1360080X.2016.1150234

28. Thomas S. What drives student loyalty in universities: An empirical model from India. Int Bus Res. 2011; 4(2):183. DOI: 10.5539/ibr.v4n2p183

29. Memon MA, Salleh R, Baharom MNR, Harun H. Factors influencing the satisfaction of international postgraduate students in the Malaysian context: A literature review and a proposed model. Int Educ Stud. 2014; 7(11):76-83. DOI: 10.5539/ies.v7n11p76

editirs. Diverse millennial students in college. stylus publishing; 2010. P. 227-42.

24. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Education at a glance 2010: OECD indicators. Paris: OECD; 2010.

25. Ahmad SZ, Buchanan FR. Choices of destination for transnational higher education: “Pull” factors in an Asia Pacific market. Educ Stud. 2016; 42(2):163-80. DOI: 10.1080/03055698.2016.1152171

26. Tsai YC, KoboriK. Factors Influencing international students to study at universities in Taiwan. Int J Innov Educ Res. 2017; 5(1):1-11. DOI: 10.31686/ijier.vol5.iss1.46

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-13]

[DOI: 10.52547/dsme.8.3.61]

Reasons for choosing Iran universitis as a destination university by foreign students (Case study: Tehran, Iran and Shahid Beheshti Universities of Medical Sciences)

Kobra Nakhoda[1], Mohammad Ali Hosseini[2], Kamran Mohammadkhani[3], Nader Gholi Ghorchian[4]

1-Ph.D. in Higher Education Administration, Faculty of Higher Education Administration, Science and Research Branch,Islamic Azad University, Tehran, Iran.
2- Endocrine Research Center, Research Institute for Endocrine Sciences, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.
3- Professor, Department of Rehabilitation Management, University of Rehabilitation Sciences and Social Health, Tehran, Iran.
4-Department of Higher Education Management, Faculty of Higher Education Administration, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.

Abstract

Introductions: Attracting and enrolling the overseas students is a vital element in international universities. It seems necessary to know the factors affecting students' enrollment in the universities. Therefore, the present study aimed to investigate the reasons for choosing Iran medical sciences universitis by foreign students.

Methods: The present study is a qualitative study with a conventional content analysis approach. 17 foreign students studying in Tehran, Iran and Shahid Beheshti Universities of Medical Sciences who were studied the second semester of the academic year of 2018-2019. They selected by purposive sampling method and interviewed by semi-structured method. The collected data were analyzed currently based on five Griesheim steps.

Results: Findings of the thematic analysis of the interviews showed that 3 categories of scientific, cultural-social and economic components with seven subcomponents including "high rank and reputation of the university", "competent professors", "proximity of the country-neighborhood", "common religion-Religious similarity", "High security-especially for girls", "Loving Iran-Iranian culture", "Scholarship-appropriate tuition", "common language" and "Friends' recommendation" are the reasons for choosing Iran as a university destination by foreign students.

Conclusion: According to the findings, scientific, cultural and economic factors are the most important reasons for choosing Iran universities as a destination for studing by foreign students.

Keywords: Higher Education, International Students, Education.

Correspondence:
Hosseini MohammadAli, Department of Rehabilitation Management, University of Rehabilitation Sciences and Social Health, Tehran, Iran.

ORCID:
0000-0001-7457-0602

Email:
mahmaimy2020@gmail.com

Original Article
Received: 2021/6/8 **Accepted: 2021/10**/9

Citation: Nakhoda K, Hosseini MA, Mohammadkhani K, Ghorchian NG. Reasons for choosing Iran universitis as a destination university by foreign students (Case study: Tehran, Iran and Shahid Beheshti Universities of Medical Sciences) . DSME. 2021; 8(3):61-71.

© 2021 The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from dsme.hums.ac.ir on 2026-11-13]

[DOI: 10.52547/dsme.8.3.61]